

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Затверджую
заступник директора
з навчально-виховної роботи
Олена ГАВРИШ
«29».08.2025 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ**

для студентів освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітньо-професійний ступінь - фаховий молодший бакалавр

Обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС – 4

Розробник - Світлана ТЕРЕЩЕНКО, д.е.н., викладач

Програму розглянуто і схвалено

цикловою комісією економічних спеціальностей

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Голова циклової комісії _____ Анна КОГУТ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва	
1	Освітньо-професійна програма	Фінанси, банківська справа та страхування
2	Галузь знань	07 Управління та адміністрування
3	Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
4	Шифр і назва спеціальності	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
5	Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
6	Семестр(семестри)	VI (БСО)
7	Загальна кількість годин(кредитів ЄКТС)	120 (4)
8	Аудиторні заняття в тому числі: лекції лабораторні практичні семінарські	64 44 20
9	Форма семестрового контролю	Екзамен
10	Мова викладання	українська
11	Самостійна робота студента	56

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни	<i>Мета дисципліни</i> «Основи фінансово-економічного аналізу» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань і практичних навичок щодо проведення фінансово-економічного аналізу діяльності суб'єктів господарювання та фінансових установ, оцінювання їх фінансового стану, результатів діяльності, ефективності використання ресурсів, а також у розвитку вмінь застосовувати сучасні аналітичні методи для обґрунтування управлінських і фінансових рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та функціонування
-----------------------------------	--

	фондового ринку.
Завдання вивчення дисципліни	<p>Основні завдання навчального курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Сформувати у здобувачів системне розуміння сутності, принципів і ролі фінансово-економічного аналізу в управлінні фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання та фінансових установ. ✓ Ознайомити з інформаційною базою фінансово-економічного аналізу, зокрема з фінансовою звітністю підприємств, банків, страхових компаній та інших фінансових установ. ✓ Навчити застосовувати сучасні методи і прийоми фінансово-економічного аналізу для оцінювання результатів діяльності економічних суб'єктів. ✓ Сформувати навички аналізу фінансових результатів діяльності підприємств та фінансових установ. ✓ Опанувати методи оцінювання фінансового стану, ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості суб'єктів господарювання. ✓ Розвинути вміння аналізувати ефективність використання фінансових ресурсів і капіталу. ✓ Навчити проводити факторний аналіз фінансових показників та визначати вплив окремих чинників на результати діяльності. ✓ Сформувати навички аналізу грошових потоків, доходів, витрат і прибутковості фінансово-господарської діяльності. ✓ Ознайомити з особливостями фінансового аналізу у банківській, страховій діяльності та на фондовому ринку.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності</p> <p>ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>СК1. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК6. Здатність скласти й аналізувати фінансову звітність.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК9. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>РН 03. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.</p> <p>РН 04. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.</p> <p>РН 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.</p> <p>РН 07. Застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.</p> <p>РН 09. Вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності.</p> <p>РН 11. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію.</p> <p>РН 12. Володіти методичним інструментарієм здійснення базових контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p>

Пререквізити

Економічна теорія, бухгалтерський облік, економіка підприємства, фінанси, гроші та кредит

Постреквізити

Банківська справа, біржова діяльність

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рівень	Критерії
5 (відмінно)	високий	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Вільно застосовує теоретичні знання для вирішення комплексних професійних завдань ✓ Здійснює повний пошук і критичний відбір інформації з різних джерел, інтегрує її у власні висновки. ✓ Розв'язує складні задачі у сфері фінансів підприємств із застосуванням аналітичних методів ✓ Інтерпретує фінансову звітність на високому рівні, робить обґрунтовані висновки ✓ Володіє методичним інструментарієм контролю, демонструє його практичне застосування. ✓ Показує високі навички самостійної роботи та ефективної командної взаємодії.
4 (добре)	достатній	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Застосовує знання для вирішення типових завдань, іноді потребує уточнень ✓ Виконує пошук і відбір інформації, але аналіз не завжди глибокий ✓ Розв'язує задачі середньої складності, іноді потребує допомоги ✓ Фінансову звітність розуміє правильно, але інтерпретація частково поверхова. ✓ Застосовує методичні інструменти контролю, проте не завжди комплексно. ✓ Демонструє навички роботи в команді, але іноді бракує ініціативності.
3 (задовільно)	середній	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Застосовує знання лише для простих завдань, часто потребує допомоги. ✓ Пошук інформації обмежений, джерела не завжди релевантні. ✓ Розв'язує лише нескладні задачі, без глибокого аналізу ✓ Аналізує звітність з помилками, інтерпретація поверхова. ✓ Використовує методичні інструменти частково, без системності

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Має труднощі з самостійною роботою та командною взаємодією.
2 (незадовільно)	початковий	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Не може застосувати знання для вирішення навіть простих завдань ✓ Не володіє сучасним програмним забезпеченням, робота неякісна. ✓ Не здійснює ефективного пошуку та відбору інформації ✓ Не здатний розв'язати задачі у сфері фінансів ✓ Не формує або формує некоректну фінансову звітність ✓ Не володіє методичним інструментарієм контролю ✓ Не демонструє навичок самостійної роботи та командної взаємодії.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

	Всього годин	Аудиторні	З них		Самостійна робота
			Лекції	Практичні	
МОДУЛЬ 1					
1. <u>Тема 1</u> Предмет, об'єкт і задачі економічного аналізу	11	6	4	2	5
2. <u>Тема 2</u> Методи і методичні прийоми економічного аналізу.	11	6	4	2	5
3. <u>Тема 3</u> Метод функціонально-вартісного аналізу в інноваційних процесах.	11	6	4	2	5
4. <u>Тема 4</u> Види економічного аналізу та його організаційне й інформаційне забезпечення	11	6	4	2	5
5. <u>Тема 5</u> Аналіз довгострокових активів підприємства.	12	6	4	2	6
МОДУЛЬ 2					
6.					
7. <u>Тема 6</u> Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.	12	6	4	2	6
8. <u>Тема 7</u> Аналіз витрат на виробництво, собівартості і реалізації продукції.	16	10	8	2	6
9. <u>Тема 8</u> Аналіз капіталу та інвестиційної діяльності підприємства.	12	6	4	2	6
10. <u>Тема 9</u> Особливості аналізу підготовки та освоєння виробництва нових видів продукції.	12	6	4	2	6
11. <u>Тема 10</u> Аналіз факторів, що впливають на формування собівартості та ціни	12	6	4	2	6

	інноваційної продукції.					
	Іспит					
	Всього	120		44	20	56

№ заняття	Назва розділу, модуля, теми програми. Тема заняття та короткий зміст	Кількість годин			Види навчальних занять та методи їх проведення	Навчально-методична література, унаочнення, методичні рекомендації, інструкційні матеріали, тощо	Самостійне вивчення	Форми контролю
		всього	з них					
			аудит.	самост.				
1.	<p>Тема 1. Предмет, об'єкт і задачі економічного аналізу.</p> <p>1.Аналіз як спосіб розвитку економічного мислення. 2.Предмет економічного аналізу і його інструментарій. 3.Завдання економічного аналізу</p>	11	6	5	Лекція	(1), стор. 13-34	4.Використання цифрових програмних інструментів в економічному аналізі. 5.Організація економічного аналізу на підприємстві	модульний контроль
2.	<p><u>Практичне заняття № 1</u></p> <p>Визначення предмета, об'єкта та основних завдань економічного аналізу в діяльності підприємства.</p>	2	2	0	Практичне заняття	(9)		Розв'язання ситуаційних завдань, опрацювання конспекту
3.	<p>Тема 2. Методи і методичні прийоми економічного аналізу.</p> <p>1.Метод економічного аналізу, його особливості. 2.Класифікація прийомів і способів економічного аналізу</p>	11	6	5	Лекція	(3), стор. 13-34	3.Розробка системи взаємопов'язаних аналітичних показників.	модульний контроль
4.	<p><u>Практичне заняття № 2</u></p> <p>Практичне застосування методів і прийомів економічного аналізу</p>	2	2	0	Практичне заняття	(9)		Рішення задач, опрацювання конспекту
5.	<p>Тема 3. Метод функціонально-вартісного аналізу в інноваційних</p>	11	6	5	Лекція	(4), стор. 3-64	3.ФВА в раціоналізації	модульний контроль

	<p>процесах.</p> <p>1.Сутність функціонально-вартісного аналізу й основи його застосування.</p> <p>2.Етапи проведення функціонально-вартісного аналізу.</p>						технологічних організаційних інновацій.	й
6.	<p><u>Практичне заняття № 3</u></p> <p>Поняття, типи та задачі факторного аналізу. Класифікація факторів в аналізі господарської діяльності. Систематизація факторів в аналізі господарської діяльності. Основні типи факторних детермінованих моделей</p>	2	2	0	Практичне заняття	(9)		Рішення задач, опрацювання конспекту
7.	<p>Тема 4. Види економічного аналізу та його організаційне й інформаційне забезпечення.</p> <p>1.Види економічного аналізу.</p> <p>2.Організація економічного аналізу.</p> <p>Система економічної інформації</p>	11	6	5	Лекція		3.Абсолютні та відносні величини в економічному аналізі. <p>4.Середні величини: їх види та особливості застосування в процесі аналізу.</p>	модульний контроль
8.	<p><u>Практичне заняття № 4</u></p> <p>1.Балансовий спосіб аналізу.</p> <p>Використання графічного способу в аналізі господарської діяльності.</p> <p>Способи табличного відображення результатів аналізу.</p>	2	2	0	Практичне заняття	(9)		Рішення задач, опрацювання конспекту
9.	<p>Тема 5. Аналіз довгострокових активів підприємства.</p> <p>1.Завдання аналізу активів підприємства.</p> <p>2.Активи підприємства та джерела їх формування.</p> <p>3.Аналіз необоротних активів підприємства.</p>	12	6	6	Лекція	(9), стор. 93-134	4.Аналіз використання основних засобів підприємства	модульний контроль

10.	Практичне заняття № 5 Економічний аналіз складу та структури активів.	2	2	0	Практичне заняття	(9)		Рішення задач, опрацювання конспекту
11.	Тема 6. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання. 1.Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу використання матеріальних ресурсів. 2. Аналіз використання матеріальних ресурсів у виробництві. 3. Факторний аналіз матеріаломісткості продукції. 4.Аналіз нормативної бази з витрат матеріалів.	12	6	6	Лекція	(7), стор. 43-38	5.Аналіз відходів у виробництві.	модульний контроль
12.	Практичне заняття № 6 Аналіз матеріально-технічного забезпечення.	2	2	0	Практичне заняття	(9)		Рішення задач, опрацювання конспекту
13.	Тема 7. Аналіз витрат на виробництво, собівартості і реалізації продукції. 1.Значення, завдання, інформаційне забезпечення аналізу витрат на виробництво продукції. 2.Аналіз загальної суми витрат на виробництво продукції. 3.Аналіз витрат на одну гривню товарної продукції. 4.Аналіз витрат за елементами витрат та калькуляційними статтями. 5.Аналіз реалізації продукції.	16	10	6	Лекція	(11), стор. 13-34	7.Аналіз собівартості окремих видів продукції.	модульний контроль

	6.Аналіз резервів збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції.							
14.	Практичне заняття № 7 Аналіз прямих витрат. Аналіз непрямих витрат.	2	2	0	Практичне заняття	(9)		Рішення задач, опрацювання конспекту
15.	Тема 8. Аналіз капіталу та інвестиційної діяльності підприємства. 1.Власний та позичковий капітали підприємства.	12	6	6	Лекція	(5), стор. 13-34	2.Організація і методика аналізу інвестиційної діяльності підприємства.	модульний контроль
16.	Практичне заняття № 8 Аналіз власного та позикового капіталу	2	2	0	Практичне заняття	(9)		Рішення задач, опрацювання конспекту
17.	Тема 9. Особливості аналізу підготовки та освоєння виробництва нових видів продукції. 1.Основні фактори, що впливають на процес підготовки виробництва нових видів продукції. 2.Застосування принципів системного підходу при пошуку резервів у процесі створення нового виробу. 3.Залежність витрат на основний матеріал від конструктивно-технологічних факторів. 4.Залежність основної виробничої заробітної плати в собівартості деталей від конструктивно-технологічних факторів. 5.Залежність витрат за змістом устаткування від конструктивно-технологічних факторів нового виробу.	12	6	6	Лекція		8.Аналіз удосконалення технічного рівня, організації виробництва. 9.Аналіз економічної ефективності виробництва нового виду виробу.	модульний контроль

	6.Аналіз впливу організаційно-технічних факторів на ефективність виробництва. 7.Аналіз основних факторів підвищення ефективності виробництва.							
18.	Практичне заняття № 9 Розрахунок показників економічної ефективності виробництва нового виду виробу	2	2	0	Практичне заняття	(9)		Рішення задач, опрацювання конспекту
19.	Тема 10. Аналіз факторів, що впливають на формування собівартості та ціни інноваційної продукції. 1.Аналіз рівня технології, що використовується, та її вплив на ефективність виробництва. 2.Оновлення та вибір оптимального варіанта технології виробництва нового виробу. 3. Економічний ефект у споживача. 4.Аналіз технологічної оснащеності та її вплив на ефективність виробництва. 5.Аналіз стану організації управління. Перспективні напрямки розвитку організації.	12	6	6	Лекція	(12), стор. 13-34	6.Аналіз виконання плану організаційно-технічних заходів, розвитку раціоналізації та винахідництва.	модульний контроль
20.	Практичне заняття № 10 Економічне обґрунтування варіанта технологічного процесу.	2	2	0	Практичне заняття	(9)		Рішення задач, опрацювання конспекту

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Економічний аналіз: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти/ Н. Ю. Рекова, Є. О. Підгора, В. В.Ровенська, О. В. Латишева, Т. П. Гітіс, І. Ю. Єрфорт, І. І. Смирнова, С. В. Касьянюк. Краматорськ: ДДМА, 2021. 200 с.
2. Черниш С. С. Економічний аналіз. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 256 с.
3. Посилкіна, О. В. Аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / О. В. Посилкіна, О. В. Козирєва, Я. М. Деренська. – Х. : НФаУ, 2019. 398 с.
4. Боднар Р.Д., Єлейко В.І., Демчишин М.Я. Економетричний аналіз діяльності підприємств. Навчальний посібник. Тернопіль: «Навчальна книга – Богдан», 2020. 368 с.
5. Гринів Б.В. Економічний аналіз торговельної діяльності. 2-ге видання. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 392 с.
6. Косова Т.Д. Організація і методика економічного аналізу. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 528 с. 9
7. Непочатенко О., Нестерчук Ю., Соколюк С. Теорія економічного аналізу. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 272 с.
8. Приймак В.І. Математичні методи економічного аналізу. Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 296 с.
9. Черниш С.С. Економічний аналіз. Навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2021. 312 с.
10. Шубіна С.В., Мірошник О.Ю., Шваденко В.О. Фінансовий аналіз. Практикум. К. : Центр учбової літератури, 2021. 296 с

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

11. Трусова Н.В., Терещенко М.А. Фінансова аналіз підприємства: методика та практика: Навчальний посібник / Н.В. Трусова, М.А. Терещенко. – 2-ге вид. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2019. 272 с.
12. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.
13. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та інші; за заг. ред. І. О. Школьник. – К.: Центр учбової літератури, 2019. 368 с.
14. Ткаченко І.П. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2023. 346 с.
15. Краус Н.М., Краус К.М., Марченко О.В. Актуальні проблеми фінансів та економіки: навчальний посібник. – Київ: Аграр Медіа Груп, 2023. – 286 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ:

1. <http://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України
2. <http://www.president.gov.ua> – Офіційне інтернет-представництво Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
4. <https://mon.gov.ua/> – Міністерство освіти і науки України
5. <https://www.msp.gov.ua/> – Міністерство соціальної політики України
6. <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> – Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
7. <https://library.mau.gov.ua/library.htm> – Міжнародний бібліотечно-інформаційний центр ім. Я. Мудрого МАУП
8. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
9. <http://lib.rada.gov.ua/static/about/welcome.html> – Бібліотека Верховної Ради України